

באר הגולה
שם בגמרא ס"ב כ' שבת
פ"ב ל' ברכות ס"ב
מ' שבת פ"ב הל' ק"ה
ב' ברכות נ"ה ס' שם ע' גדה
ל"ג וברכות מ'

לצפון או לדרום) או יסלק הקדש לצדדין: ח כשנפנה (ו) בשדה, אם הוא אחורי הגדר, (טו) יפנה מיד, ובבקעה יתרחק עד מקום שלא יוכל חברו לראות (טז) [ד] (טז) פרועו: ט לא ישב במהרה ובחזק ולא יאנס לדחק עצמו יותר מדאי, שלא ינתק שני הכרפשתא: * לא יקנח (יז) ביד (טז) [ה] זמין: יא לא יקנח בחרס, משום (י) [ו] כשפים. ולא בעשבים יבשים, שהמקנח בדבר שהאור שולט בו, שני התחנות נותרות. ולא בצרור שקנח בו (יב) (יט) חברו, מפני שמביא את האדם לידי תחנותיו. הגה ועכשו שבת כסאות שלנו (כ) אינן בשדה נהגו לקנח (בחרס, וכן נהגו לקנח) (כא) בדבר שהאור שולט בו, ואינו מזיק, ופוק חזי מאי עמא דבר (חדישי אגדה פרק המוציא): יב יפנה (יג) (יב) בצניעות בלי לה פנו ביום: יג לא ישתין מעמד, מפני ניצוצות הנתזין (כג) על רגליו, (כד) אם לא שיעמד במקום גבוה או שישתין לתוך עפר תחת

שערי תשובה

באר היטב

ברכת הזבח, דף קמ"ח ע"ב: (י) בשדה. הוא הדין אם הוא נפנה בבית אחורי כהל, יוכל לפנות אף על פי שתברו שומע העשוש. עלת תמיד: (ט) פרועו. אפלו שומע קול עשוש שלו: (ט) זמין. מפני שקושר בה תפלין. ועוד טעמים אחרים בגמרא. ואשר יד יקנח בשמאל ארץ דפוס אמשטרדם. והבאר היטב אשר לפני כתב בשם מגן אברהם וס"ו, דאשר יד יקנח בימין ידיו, עין שם, ולא ידק. ואם כותב בשמאל ושאר מעשיו עושה בימין, יש לקנח נמי בימין דעלמא, עין מגן אברהם. וכתב שלי"ה, שלא יקנח באצבע אמצעית שכורך עליו רצועה של תפלין: (י) כשפים. עין סימן שי"ב סעיף ה, ועין עלת תמיד וכו' ובתות יאיר סימן רל"ג: (יא) חברו. אבל אם קנח הוא עצמו בו, או שיבש, או שקנח מצד אחר, לית לן בה. הג"א מגן אברהם: (יב) בצניעות בלי לה לומר, שלא יגלה עצמו יותר מבינים, אבל אין צריך להתרחק. ואם אין שם אדם, מפנה ברחוב, אבל לא בפני עובר כוכבים, עבודת אליילים דף מ"ו. וכל זה לפנות, אבל להשתין מתר אפלו ביום בפני רבים אם צריך לקר, משום דאיכא סכנה. ואתמא לא מקום בפני תינוק. אבל מצדדין לית לן בה, בכורות דף מ"ד. מגן אברהם:

בשם לוקמי הפרדס לרש"י, דשם איתא ראשה למורה. ועין בשו"ת שב נעקב סימן ג: [ד] פרועו. עין באר היטב. ובבבב שור דף ק"י כתב, שדעת האחרונים כל שאינו רואה פרועו אף על גב דרואה גופו ושומע עשיו שרי, כדמשמע בגמרא גבי שומר סהרות ולא פלובי דמשמע דמתקן בין שדה לעיר, עין שם: [ה] זמין. עין באר היטב. ובבבב שור דף ק"י חולק על הפגו אברהם בזה, וכתב לחלק בין רגיל בכתיבת דברי קדשה ורגיל בחראות או אינו רגיל בשתינתו והוא אשר שכותב בשמאל ושאר מעשיו בימין דעלמא, של לו לקנח בימין שלו שהוא שמאל דעלמא, וכן אם אינו רגיל בכתיבת דברי קדשה ורגיל בטעמים, אף על גב דמתבלי, בשום ופן שכותב דברי קדשה, אין סביר לזוש לזה ודרי הוא ככל אדם. ואם רגיל בכתיבת דברי קדשה ואינו רגיל בטעמים, מקנח בשמאל שלו שהוא ימין כל אדם, ולא יקנח בימין שלו שכותב בה, ואם הוא אשר שכותב בימין ושאר מעשיו בשמאל, אם הוא רגיל בכתיבה ולא בטעמים, הוא מקנח בשמאל כל אדם, ואם רגיל בטעמים ולא בכתיבה, יקנח בימין דעלמא, ואם רגיל בשתינתו או אינו רגיל, דרי הוא ככל אדם ומקנח בשמאל של כל אדם. ואת תורת העולה מדבריו ו"ל. ועין במחויק ברה בשם מור וקציעה, שאשה גם כן לא תקנח בימין, והיא כתב על זה שאין להחמיר עליה כו', עין שם. ועין ביד אפרים מה שקתב בפרוש דברי ה"ח, עין שם. אלא שהבית יוסף בסימן מ"ג כתב שאסור לקנח בימין, עין שם שהוא גבוה, והבאים אחריו נדחקו בפרוש דבריו ו"ל: [ו] כשפים. עין באר היטב. ובבבב יוסף האריך והביא דברי האלה ווסא כאן והאלה רבה סימן שי"ב. והבבב שור דף

באור הלכה

משנה ברורה

ולחוצץ, אם פניו כלפי הקדש, אסור בהקלות מי רגלים. אסור לעמד לפנות להדיא נגד בית הכנסת או בית המדרש, (יח) דלא יא מפלל מי שצאמר עליהם ואחוריהם אל היכל ד'. וכן לא יעשה בית הכסא מכון כנגד בית הכנסת או בית המדרש, שלא יהא הפי השבעת מגלה נגדם [ספר חסידים סימן תתי"ד והעתיקו באלה רבה והגהות ר' עקיבא איגר]. ואם בונה כהל באמצע להפסיק בין מחצת בית הכסא לבית הכנסת, לכאורה אין להחמיר. ועין בארצות החיים: ח (טו) יפנה מיד. דהא אין חברו רואה את פרועו. (יט) וכן בתצר אחורי כהל הבית. ואף על פי שתברו שומע קול עשוש ושלמשה, אין בכך בלוס, שבהשמעת קול עשוש שלמשה אין בו אסור משום

והפנה להקל כהשלחן ערוך. ומסתברא דבמקומותינו שהולכים במכנסים ואין ורד לפרע את עצמו גם להגרא * יש להקל: * לא יקנח ביד זמין. עין במשנה ברורה. ואשר שכותב בשמאל ושאר מעשיו עושה בימין, מצדדים הפרי מגדים ולבשרי שרד יקנח בשמאל דעלמא, ולא אולניו בתר כתיבה ידיו אף דהוא קושר בה תפלין, וכדלקמן בסימן כ"ו. ואם כותב בימין ושאר מעשיו עושה בשמאל, יש לעין לפי טעמים, עין שם. ובספר בכור שור משמע דאם ידו השמאל רגיל בכתיבת דברי קדשה ואינו רגיל לחראות טעמי תורה (עין רש"י ברכות ס"ב ע"א, וזה אינו נהגו אצלנו), נחשבת אצלו זמין ולא יקנח בה, אלא יקנח בשמאל שלו שהוא ימין כל אדם, ואם כותב בדברי קדשה בימין ורגיל בזה, ואינו

צניעות, אלא שהיא חרפה ובושה לבני אדם, ומי שאינו מקפיד אינו מקפיד: (טז) פרועו. רוצה לומר, גלויו, מה שמגלה מבשרו (כ) מלפניו או מלאחריו. ואף על פי (כא) שרואה את גופו ושומע קול עשוש שלו, שרי: * (יז) ביד זמין. מפני שקושר בה תפלין על זרוע השמאלי. ועוד טעמים אחרים עין בגמרא. טוב לזהר (כב) מלקנח באצבע האמצעי שכורך עליו הרצועה. וכתבו האחרונים, דאשר יד שקל עניינו עושה בשמאל, מקנח בשמאל ידיו שהוא זמין כל אדם. ואם כותב בשמאל ושאר מעשיו עושה בימין או להפך, עין בבאר הלכה: יא (יח) בחרס. ואפלו (כג) היא חלקה ואינה מקרע הבשר, דאם אינה חלקה ויש בה חידודים קטנים, יש בזה גם כן מפני הסכנה, שלא ינתק שני הכרפשתא: (יט) חברו. אבל אם קנח הוא עצמו בו או שיבש או שקנח מצד אחר, (כו) לית לן בה: (כ) אינן בשדה. ולא שכיחי כשפים, לכן מתר בחרס, ודוקא (כז) אם הוא חלק וכו': (כא) בדבר שהאור וכו'. אפשר דוקא לענין שאר דברים, אבל לענין עשבים יבשים גם להתגיה יש להחמיר, דהם מתחכים את הבשר, וכדלקמן בסימן שי"ב סעיף ה, עין בפרי מגדים. כתב בהגהות ר' עקיבא איגר בשם הספר חסידים, כשיוצא מבית הכסא יראה המקום שישב עליו שלא יהיה טנופות, שמא יבא חברו פתאם או בלי לה וישב עליו: יב (כב) בצניעות בלי לה לומר, רוצה לומר, (כו) שלא יגלה עצמו יותר מבינים, ולא יגלה עצמו עד שישב (כו) וכנהאי גונא, כי לפניו יתברך חשכה כאורה, אבל אין צריך להתרחק. (כח) ואם אין שם אדם, מפנה ברחוב, (כט) ורק שיזהר שלא יהיה במקום הלוח בני אדם, כדי שלא ישנופ בני אדם על ידו. אבל אם יש שם אדם, (ל) אפלו נכרי, אסור לפנות בפניו. וכל זה לפנות, אבל להשתין מתר אפלו ביום בפני רבים, אם צריך לקר, שאין לו מקום, (לא) ואפלו בפני אשה, משום דאיכא סכנתא אם יעמיד עצמו. ואשה לא תעמד להשתין אפלו נגד פניו של תינוק, (לב) משום דאיכא חציפותא, אבל לצדדין, שאינה משתנת ממש נגד פניו, לית לן בה: יג (כג) על רגליו. ויאמרו שהיא ברות שפכה, שאין מימי רגליו מקלחין אלא שותתין, וברות שפכה אינו מוליד, ויאמרו על בניו שאינם שלו: (כד) אם לא וכו'. ואם אין לו עצות אלו, וגם שם אי אפשר בשיבה, יוכל לעשות

שער היצוין (יח) מלקמן סימן ז סעיף ז: (יט) עלת תמיד ופרי מגדים וארצות החיים, דלא באלה רבה: (כ) פרי מגדים: (כא) ארצות החיים: (כב) משליה: (כג) ב"ח ובבבב שור וארצות החיים: (כד) מגן אברהם: (כה) ארצות החיים: (כו) רש"י: (כז) עין פרי מגדים: (כח) מגן אברהם: (כט) פשוט, דלא גרע מאבנו סבינו ומשאנו, בלא קמא ג': (ל) מגן אברהם: (לא) ח"י אדם: (לב) תוספות:

ביצחק יקרא סעיף ח: בשרה. בבית כסא צבורי, עדיף להשתמש פתא סגור. עיף ה' הדל והשיל: יש להקל. צ"ע דמהגרא משמע דאסור בכל ענין.